

Överförmyndarnämnden

Budgetförslag 2015–2016 med plan för 2017-2018

Rev 2015-05-15

Nämndens viktigaste mål för 2015–2016

Överförmyndarnämndens målarbete har rättssäkerhet och trygghet som fokusområden. Dessa begrepp kan inordnas under det övergripande målet ”Ett tryggare Linköping” som återfinns i ”Strategisk plan med övergripande mål”. Varje medborgare ska känna sig trygg i att man får den hjälp och det stöd man har rätt till om man själv eller någon anhörig i något skede av livet behöver stöd av en ställföreträdare. Den som är i behov av och har rätt till stöd från en ställföreträdare, ska känna att stödet ges på ett tryggt och rättssäkert sätt.

Nämnden har i tidigare målarbete särskilt uppmärksammat ”Europeisk deklARATION om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå”. Den strävan och de områden som deklARATIONEN tar fasta på är något nämnden har ställt och ställer sig bakom. När det gäller att hitta konkreta kopplingar till nämndens verksamhet och ansvarsområde konstaterar nämnden emellertid att ytterligare aktiviteter för att främja jämställdhet är svåra att identifiera.

Mål 1: Andelen ställföreträdare som får sin årsräkning granskad med anmärkning ska minska varje år

Indikatorer för måluppfyllelse

- Uppföljning i verksamhetssystemet WÄRNA.

Planerade aktiviteter för att nå måluppfyllelse

- Anordna utbildning för samtliga ställföreträdare.
- Utarbeta informationsmaterial till samtliga ställföreträdare.

Mål 2: Kompletta årsräkningar som inlämnas i rätt tid ska granskas skyndsamt så att 60% är granskade senast den 30 april, 75% den 31 augusti och 100% den 31 oktober

Indikatorer för måluppfyllelse

- Statistikuttag ur verksamhetssystemet WÄRNA i samband med tertialrapporter och årsbokslut.

Mål 3: Ställföreträdarnas möjligheter att kunna utföra sitt uppdrag på bästa sätt ska öka

Indikatorer för måluppfyllelse

- Uppföljning/utvärdering av planerad stödinsats för ställföreträdare. Majoriteten av dem som nyttjat stödinsatsen ska uppleva att den ökat möjligheten att kunna utföra uppdraget på bästa sätt.

Planerade aktiviteter för att nå måluppfyllelse

- Marknadsföring och informationsinsatser av ny stödinsats.

Viktiga händelser och förändringar

Överförmyndarnämnden är en myndighetsnämnd vars viktigaste uppgift är att utöva tillsyn över gode män, förvaltare och förmyndare. Tillsynen riktar sig mot olika ställföreträdarens ekonomiska förvaltning för omyndiga barn (myndlingar) och för myndiga personer (huvudmän), som bland annat på grund av sjukdom inte själva kan tillvarata sina rättigheter. Tillsynen riktar sig även mot gode män för ensamkommande barn.

Överförmyndarnämndens vision är att alla som är i behov av en ställföreträdare skall få den hjälp och det stöd som behövs. Ambitionen är att verksamheten ska ligga i framkant och hålla en hög kvalitet. Rättssäkerhet och trygghet står i fokus för nämndens verksamhet.

Överförmyndarnämndens viktigaste frågor under budgetperioden 2015-2016 är

- Bättre förutsättningar för gode män och förvaltare, ny lagstiftning
- Fler ensamkommande barn, ny lagstiftning
- Stödinsatser till ställföreträdare
- Rekrytering av ställföreträdare
- Fortsatt utveckling och uppföljning av granskningsrutiner och nya arvodesnivåer
- Fortsatt informationsspridning om verksamheten

Det pågår en översyn av lagstiftningen som styr överförmyndarverksamheten. Enligt remissen *Bättre förutsättningar för gode män och förvaltare* som regeringen i april 2014 överlämnat till Lagrådet, föreslås ett antal förändringar träda i kraft under 2014 och 2015. Remissen föreslår bland annat att ansvaret för att genomföra utredningar om ställföreträdarskap ska överföras från tingsrätten till överförmyndarnämnden. Remissen innehåller förslag om statlig finansiering av förändringen, dock har Linköpings kommun i sitt yttrande kritiserat beräkningsgrunderna och framfört att kommunerna inte kompenseras fullt ut för merkostnaderna. Om inte det ökade personalbehovet finansieras fullt ut av staten kommer överförmyndarenheten att behöva tillföras resurser från kommunstyrelsen. Lagrådsförslaget kommer att ställa ökade krav på överförmyndarenheten, såväl organisatoriskt som resursmässigt. Förslaget för med sig en översyn av verksamhetens rutiner och informationsmaterial samt eventuellt förändrade kompetensbehov.

Inom nämndens ansvarsområde ingår att omgående tillsätta och därefter utöva tillsyn över gode män när ett ensamkommande barn kommer till kommunen. Riksdagen har beslutat om en lagändring som ger Migrationsverket utvidgade möjligheter att anvisa en kommun att ta emot asylsökande ensamkommande barn. Lagändringen trädde i kraft den 1 januari 2014. Enligt Migrationsverket ska Linköpings kommun med start under 2014 kontinuerligt ha plats för minst 18 asylsökande barn, vilket är en tredubbling jämfört med tidigare avtal. Förändringen medför betydligt större arbetsinsatser vid överförmyndarenheten och för att klara det utvidgade uppdraget är det viktigt att överförmyndarenheten får rätt förutsättningar genom att resurser tillförs från kommunstyrelsen. Det har även visat sig att andra kommuner har placerat barn i Linköpings kommun vilket innebär att Linköpings Överförmyndarnämnd måste ta ansvaret att tillsätta god man i dessa ärenden och därefter utöva tillsynen.

För den som har behov av god man eller förvaltare är det viktigt att ställföreträdaren har den kunskap som krävs för uppdraget. Lagrådsremissen föreslår därför att överförmyndaren ska ansvara för att ställföreträdarna erbjuds den utbildning som behövs. Överförmyndarnämnden i Linköping erbjuder sedan många år ställföreträdarna utbildning men vill ytterligare stärka ställföreträdarnas möjligheter att kunna utföra sitt uppdrag på bästa sätt (mål 3). Bland annat inrättas en ny stödfunktion för ställföreträdare, dit de kan vända sig för att få handledning och annan vägledning i sina uppdrag.

Det finns ett kontinuerligt behov av att rekrytera ställföreträdare. Att vara god man eller förvaltare är ett frivilligt lekmanuppdrag, vilket gör att det ibland kan vara svårt att hitta någon som är villig att ta sig an uppdraget. Behovet är stort i situationer där huvudmannen har en komplex livssituation - ofta med svår ekonomi, psykisk ohälsa, missbruksproblematik, kriminalitet osv. Nämnden strävar efter att kunna erbjuda kvalificerade stödinsatser till ställföreträdare, särskilt till dem som har uppdrag som kräver särskilda kunskaper. Inrättandet av stödinsatser kan vara ett sätt att underlätta rekryteringen och ge ställföreträdarna så bra förutsättningar som möjligt för att klara uppdragen. En justering av arvodesnivåerna pågår, vilket också kan påverka ställföreträdarna att ta svårare uppdrag. När det gäller rekrytering av god man för ensamkommande barn kommer ett omfattande arbete att behöva göras då kommunen ska ta emot betydligt fler barn än tidigare. Även dessa uppdrag kräver särskilda kunskaper hos gode mannen, då särskild vikt ska fästas vid den utsatta situation som barnet befinner sig i.

En av nämndens viktigaste uppgifter är att genomföra snabba och korrekta granskningar av ställföreträdarnas hantering av den ekonomiska förvaltningen. För en mer komplett tillsyn och därmed ökad rättssäkerhet har granskningen från 2014 utökats till att årligen omfatta andra delar i uppdragen. Detta sker genom att ställföreträdaren lämnar redogörelse som beskriver uppdragets omfattning, karaktär, eventuella svårigheter och förändringar, samt vilka åtgärder som vidtagits i syfte att bevaka huvudmannens rätt. Grunden för detta är att få en bättre bild av ställföreträdarens uppdrag och huvudmannens behov av hjälp. Utifrån denna information fastställer nämnden ett skäligt och så korrekt arvode som möjligt. Det nya arbetssättet kommer löpande att följas upp och utvärderas.

Överförmyndarnämnden kan konstatera att det finns bristande kunskap om nämndens verksamhetsområde hos de stödfunktioner och myndigheter som kommer i kontakt med människor i behov av stöd. Därför kommer nämnden att fortsätta sprida information till viktiga målgrupper i samhället bland annat genom platsbesök på olika

särskilda boenden. Nämnden ser också att det finns ett behov av bredare samverkan med andra nämnder för att ännu bättre kunna tillvarata huvudmännens intressen.

Jämförelser och verksamhetsmått

Jämförelsetal med andra kommuner finns inte att tillgå när det gäller överförmyndarverksamheten och de ställföreträdarskap som omfattas av överförmyndarens tillsyn.

Enligt lagrådsremissen *Bättre förutsättningar för gode män och förvaltare* framgår att det finns behov av nationell statistik för att kunna följa utvecklingen av överförmyndarnas verksamhet och underlätta länsstyrelsens tillsyn samt för att säkerställa att de som har god man eller förvaltare får sina intressen, behov och rättigheter tillgodosedda. Länsstyrelsen föreslås få i uppdrag att samla in och sammanställa statistik från landets överförmyndare.

Verksamhetsmått Genomsnittliga värden för året	Bokslut 2013	Budget 2014	Budget- förslag 2015	Budget- förslag 2016	Plan 2017	Plan 2018
Godmanskap	955	1005	975	975	975	975
Förvaltarskap	97	100	120	120	120	120
Ensamkommande barn	30	70	135*	170*	170*	170*
Förmyndarskap**	553	600	580	580	580	580

*Fr.o.m 2015 ingår både genomsnittligt antal godmanskap och särskilt förordnade vårdnadshavare för ensamkommande barn.

**Definitionen av förmyndarskapsärenden: Legalt förmyndarskap, särskild förordnad förmyndare och särskilt förordnad vårdnadshavare.

Utvecklingen de senaste åren visar att antalet förvaltarskap ökat, medan godmanskap minskat i antal. Gode människans kunskap och överförmyndarverksamhetens utökade tillsynsarbete är troligen bidragande orsaker till att gode männen i större utsträckning tillser att godmanskap utvidgas till förvaltarskap, då skäl för detta föreligger.

När det gäller antal ensamkommande barn är planeringen att Linköpings kommun så snart som möjligt under 2014 ska teckna avtal med Migrationsverket om totalt 18 asylplatser, vilket är en tredubbling jämfört med tidigare avtal. Efter att ett barn har fått permanent uppehållstillstånd ska socialtjänsten ansvara för att barnet får en särskilt förordnad vårdnadshavare. Det är i de allra flesta fall den gode mannen som blir särskilt förordnad vårdnadshavare. Det finns en osäkerhet i utvecklingen av antalet barn då även socialtjänsten i andra kommuner kan placera barn i Linköpings kommun. Överförmyndaren i dessa kommuner är inte behörig utan ansvaret för dessa ärenden faller på Linköpings överförmyndarnämnd. Utvecklingen under 2014 har hittills visat på detta.

Ekonomi

Driftsammandrag, tkr

Nettokostnad Verksamhet	Bokslut 2013	Budget 2014	Budget- förslag 2015	Budget- förslag 2016	Plan förslag 2017	Plan förslag 2018
Överförmyndarnämnden	504	535	646	646	646	646
Förvaltare och Gode Män	5 372	7 299*	6 215	6 147	6 147	6 147
Summa nettokostnader	5 876	7 834*	6 861	6 793	6 793	6 793
<i>varav kostnader</i>	<i>12 660</i>	<i>15 416*</i>	<i>16 368</i>	<i>17 350</i>	<i>17 350</i>	<i>17 350</i>
<i>varav intäkter</i>	<i>6 784</i>	<i>7 582</i>	<i>9 507</i>	<i>10 557</i>	<i>10 557</i>	<i>10 557</i>

*Beloppen inkluderar resultatöverföring från 2013 (905 tkr)

Kommentarer

I förslaget medräknas att kostnaderna för verksamhetsområdet Överförmyndarnämnden kan komma att öka för åren 2015-2018, beroende på nämndens sammansättning för mandatperioden.

Kostnaden för verksamhetsområdet Förvaltare och Gode Män består till största delen av arvoden och ersättningar till ställföreträdare. Huvudregeln är att huvudmannen själv står för kostnaderna, vilket regleras i Föräldrabalans bestämmelser. I de fall huvudmannen inte kan stå för kostnaden betalar kommunen. I budgetförslaget ovan beräknas huvudmännen stå för 54 % och kommunen för 46 % av bruttokostnaderna. Vidare utgår Överförmyndarnämnden från att inga nettokostnader uppstår för arvoden och ersättningar till gode män för ensamkommande barn.

Överförmyndarnämnden

Bilaga 1

Nämndens samtliga mål med indikatorer

Mål i Strategisk plan med övergripande mål som nämndens mål kopplas till	Mål för verksamheten	Indikatorer och målvärden för måluppfyllelse	Aktiviteter för måluppfyllelse	Måluppfyllelse
Ett tryggare Linköping. 11. Människor känner sig trygga i Linköping. 13. Linköpings kommun erbjuder välfärdstjänster med en hög tillgänglighet och god kvalitet.	Andelen ställföreträdare som får sin årsräkning granskad med anmärkning ska minska varje år	Uppföljning i verksamhetssystemet Wärna	Anordna utbildning för samtliga ställföreträdare Utarbeta informationsmaterial till samtliga ställföreträdare	
Ett tryggare Linköping. 11. Människor känner sig trygga i Linköping. 13. Linköpings kommun erbjuder välfärdstjänster med en hög tillgänglighet och god kvalitet.	Kompleta årsräkningar som inlämnas i rätt tid ska granskas skyndsamt så att 60% är granskade senast den 30 april, 75% den 31 augusti och 100% den 31 oktober.	Statistikuttag ur verksamhetssystemet Wärna i samband med tertialrapporter och årsbokslut	--	
Ett tryggare Linköping. 11. Människor känner sig trygga i Linköping. 13. Linköpings kommun erbjuder välfärdstjänster med en hög tillgänglighet och god kvalitet.	Ställföreträdarnas möjligheter att kunna utföra sitt uppdrag på bästa sätt ska öka.	Uppföljning/utvärdering av planerad stödinsats för ställföreträdare. Majoriteten av dem som nyttjat stödinsatsen ska uppleva att den ökat möjligheten att kunna utföra uppdraget på bästa sätt.	Marknadsföring Informationsinsatser	